

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 26 393)

Fredagen den 28 juni 1895.

8:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben ..... » 3:—	Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 61 47. Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
--	--	---	---	---

Kvinnornas utställning i Köpenhamn.

Kvinnornas utställning» i vårt sydliga grannlands huvudstad har nu efter långvariga förberedelser och åtskilliga svårigheter, hvilka dock lyckligt öfvervunnits, blifvit till verklighet och i dagarne med stor festlighet öppnat sina portar. Då äfven det svenska deltagandet i denna exposé öfver hvad den nordiska kvinnan i våra dagar förmår frambringa på kulturens skilda områden synes blifva rätt lifligt, och då isynnerhet från våra sydligare provinser nog ett betydande antal damer kommer att besöka de danska systrarnas utställning, har Idun ansett sig böra ägna densamma förtjänt uppmärksamhet. Vi bringa i dag bilderna af den köpenhamnska kvinnoutställningens tvänne ledande personligheter, dess president och dess vicepresident.

Fru Emma Gad.
Kvinnoutställningens vicepresident.

Gehejmrådinnan Bertha Buch.
Kvinnoutställningens president.

Gehejmrådinnan *Bertha Buch*, utställningens president, föddes den 24 mars 1828 i Fredericia, där hennes far, kapten Købke, då låg i garnison i fästningen. Den unga flickan växte upp i den gamla egendommiga soldatstaden, vid hvilken för Danmark knyta sig så betydelsefulla minnen. Då hon var tjuguar gammal, bröt emellertid kriget ut, Fredericia blef en orolig vistelseort och fröken Købke sändes till Bruunshaab för att vara i säkerhet för de fiendtliga kulorna. Där råkades hon emellertid af

en ännu svårundvikligare projektil — gud Amors pil! Från det närbelägna Viborg besökte den unge öfverrättsassessor Buch ofta nog Bruunshaab, där han vid första ögonkastet hade funnit sitt eget »haab». Och år 1852 hemförde den stränge domaren från Viborg fröken Købke som sin brud. År 1861 befordrades hennes man till assessor i högsta domstolen och flyttade med anledning häraf till Köpenhamn. Här har gehejmrådinnan alltsedan haft sin vistelse, delat sin makes lugna ämbetsmannalif och dessutom tagit stor och omfattande del i

ka till högsta domstolens skicklige och taktfulle ledare.

När kvinnoutställningen nu nått fram till det vackra resultat, som den gjort, är äran därför i hög grad fru Buchs. Hon har förstått att föra det hela till det mål, hon från början satte för sin presidentverksamhet: enighet och sammanhållning.

Kvinnoutställningens vicepresident är fru *Emma Gad*, den äfven i Sverige välkända, talangfulla författarinnan. Fru Gad kom till världen den 21 jan. 1852 i Köpenhamn, född Halkier, en dotter i den bekanta ur-

olika slags välgörenhetsverksamhet. Gehejmrådinnan Buch är sålunda ordförande i sjömansmissionen, sedan år 1880 föreståndarinna för »Prinsessan Tyras asyl» samt revisor i »Kvinnlig läseförening».

Då kvinnoutställningens från början tillämnade president, kammarherrinnan Soffy Oxholm, på grund af de inom komitén uppkomna tvistigheterna nödgades draga sig tillbaka, grep fru Buch efter henne spiran och öfvertog därmed en ganska vanskelig uppgift. Hon har dock visat sig kunna besegra svårigheterna med värdighet och auktoritet. Under hennes kloka och saktmodiga presidium inträdde snart större lugn i de förberedande arbetena och parlamentarisk ton i komitédebatterna. Ej för intet är gehejmrådinnan ma-

Vänd åter till naturen! Hvi gick du bort från den?
Lyss på de ljufva röster dig kalla dit igen.

Sälj ej för ytans skimmer din fromma barnalott,
Ty, ack, den högsta visdom är högsta oskuld blott.

Z. Topelius.

gamla handelsfirman. Redan i skolan visade den blifvande författarinnan gryende literära anlag. Hon skref visserligen icke så särdeles utmärkta krior, men däremot diktade hon åtskilliga små dialoger med titlar sådana som »Kung Storkeben» o. dyl. Den dramatiska formen har alltid legat henne närmast. Diktkonsten fick emellertid snart en farlig konkurrent i den uppväxande ungmöns intressen. På balerna hade hon träffat den raske marinlöjtnant Gad, som konverserade så briljant och förde sig så väl, att fröken Halkier ej närde något tvivel om, att han en gång med tiden skulle bli kommandörkapten. Kommandot öfver hennes hjärta blef honom emellertid strax anförtrodt, och den 20 sept. 1872 höllo de bröllop. Senare har löjtnant Gad också avancerat till kommandörkapten och just i dessa dagar hissat sin chefsflagg på den eskader, hvarmed Danmark representerade vid Nord-Östersjökanalens invigning.

Medan hennes make på 80-talet förde postångaren mellan Korsör och Kiel, satt fru Gad i Korsör och hade det långsamt. Hon fick dock tiden att glida hän under fitig läsning, och medan hon härigenom utvecklades och mognade, dök åter författarlusten fram. År 1886 debuterade hon med »Ett aftenbesög» på den kungl. teatern. Sedan har följt en hel rad skådespel, som företrädesvis sökt sina föremål i det köpenhamnska societetslivet, hvars milieu fru Gad känner till grund och botten och skildrar med spetsig och fint skämtande penna. I Stockholm uppförde det Ranftska sällskapet för ett par år sedan med mycken framgång hennes »Ett silfverbröllop», och äfven till vår Dramatiska teater hittade hon i vintras vägen med sitt lustspel »Trogen som guld». Till hösten förbereder Köpenhamns kungl. teater en nyhet af henne: »Rörte Vande».

Som vicepresident för »Kvinnornas utställning» har fru Gad nedlagt mycken flit och arbete. Blott i sin egenskap af författarinna möter hon fram med tre dramatiska tillfällighetsarbeten, afsedda för de uteslutande kvinnliga teaterföreställningar, som i samband med utställningen förberedas till augusti månad.

* * *

Angående själfva invigningsfesten, som försiggick den 22 dennes, skrifver Iduns närvarande korrespondent:

Inbjudningskortet lydde på kl. 1, men redan vid 12-tiden begynte vagnarnes rad närma sig Industriutställningens stora portal. Ingången till denna är särdeles smakfullt dekorerad och tilldrager sig allmän uppmärksamhet för sin enkla stilfullhet. Öfverst synes en bild af drottning Margareta, omgifven af blommor och grönt. Bland målningarnas blomstermotiv intager gullvivan en framskjuten plats såsom utställningens symbol och går ständigt igen i alla dekorationer, så inom som utom byggnaden. Portalens hela dekoration är utförd af fru Holten.

I den stora vestibulen, i hvilken finnas

uppställda tvänne kolossala sfinxer af bildhuggarinnan Marie Nilssen, mottages den inträdande af unga hvitklädda flickor med röda skärp. Det är de fungerande marskalkarne, hvilka stå till tjänst för de med lokalen obekanta. Hvar och en af den stora komiténs medlemmar erhåller strax vid inträdet en förgylld strålände gullvifva att bära på sin dräkt såsom utställningens emblem.

Så äro vi då inne. Uppför de mattbelagda blomstersmyckade trapporna buktar sig människoströmmen in i officersföreningens stora festsal, där hvar och en får sin plats anvisad. I förgrunden synes en estrad för hufvudkomiténs medlemmar. Framför denna stå förgyllda, med rödt sammet beklädda länstolar, bestämda för de kungliga, och å ömse sidor af salen flere rader sittplatser för de till festen inbjudna. I salens bakgrund är rest en estrad, där sångerskan fröken Fanny Gutje dirigerar sin damkör. Ännu hvilat dock taktpinnen, damerna vänta under lätt förståelig spänning på att få begynda kantaten. Publikum väntar ock, med spejande blickar vända mot dörren. Plötsligt går en hviskning genom församlingen: »de komma,» »de kungliga komma.»

Och de kommo! Först konungen och drottningen, efterföljda af utställningens president gehejmrådinnan Buch. Därpå kronprinsessan Lovisa, uppvaktad af vice presidenten fru Gad. Så prins Valdemar och prinsessan Marie, kronprinsessan af Grekland, danska kronprinsparets alla barn och till sist prinsen af Hessen med gemål.

Toaletten var, hvad damerna anbelanger, förmiddagsdräkt med hatt och för herrarne frack. Inga uniformer, inga glittrande ordnar syntes. Drottningen bar en grå sidenklädning och vit spetshatt med lilasfärgade blommor. Kronprinsessan var iförd en mörkgrön sammetsklädnig, svart spetskrage med röd besättning och spetshatt med röda rosor. De unga prinsessorna buro alla klädningar af blekrödt crepe. Prinsessan Louise en kapotthatt i samma färg som klädningen, de yngre, Ingeborg och Thyra, runda hattar med hvita plymer. Prinsessan Marie bar mörkblå sidenklädning med röd besättning och hatt i motsvarande färger. De båda främmande prinsessorna buro båda mycket ljusa sidenklädningar och voro liksom drottningen utan kappa eller något annat ytterplagg.

Hufvudkomitén, liksom alla öfriga fungerande damer, hade valt toaletter, där gult och lilas utgjorde hufvudfärgerna. T. ex. lilasfärgad klädning och hatt i samma färg med gula blommor eller crème-färgad klädning och hatt med gult och lilas. Öfverhufvud taget rådde i dräkterna en behaglig enhet, parad med omväxling, och man märkte, att en konstnärlig smak varit bestämmande vid det helas anordning.

Då de kungliga intagit sina platser, sätta sig ock de öfriga, och kantaten begynner. Musiken är af fru Elisabeth Mejer, en systerdotter till kammarsångare Simonsen, och orden af fru Blicher Clausen, en ättling af teologen och författaren Sten Stensen Blicher. Musiken har en äkta nordisk klangfärg och

isynnerhet var där ett omkväde: »de Sange, de gamle Sange» af intagande skönhet.

Så tystnar musiken och presidenten fram-bär i ett litet välformadt tal ett tack till enhvar, som hjälpt till att få utställningen till stånd. Därefter träder vice presidenten, fru Emma Gad, fram och talar om utställningens betydelse för kvinnorna och för kvinnlig utveckling. Hon talar varmt och gripande, och vi beklaga blott, att utrymmet här icke tillåter ett återgifvande af talet i dess helhet.

Så vidtager kantatens senare afdelning, och då dess sista ton förklingat, reser sig drottningen, vänder sig mot församlingen och säger:

»Så förklarar jag då härmed kvinnornas utställning öppnad!»

Hvarpå de kungliga med uppvaktning och ledsagade af hufvudkomiténs damer gå igenom hela utställningsbyggnaden, begynnande med husflitsafdelningen och biblioteket, därpå in i hygieniska och filantropiska afdelningen, genomgå vidare skolutställningen och besöka till sist köksafdelningen, där förfriskningar intagas och där de unga prinsessorna under stor förnöjelse göra sig hemmastadda.

Klockan har emellertid blifvit half fyra. Konungafamiljen med gäster och svit aflägsnar sig. Klockan 4 e. m. öppnas utställningen för publiken.

»Mätte så denna utställning bidra till att höja tron på kvinnans arbetsduglighet, och måtte den bringa oss många kära gäster från grannlanden, så att vi framdeles åter, under mera gunstiga förhållanden, kunna upptaga den vackra tanken med full tillslutning från hela Norden.»

Sång på vattnet.

Ungen sol våra kinder bränner,
koällen är scal och doftar jasmín.
Båten är fylld af leende vänner,
fylld af blommor, lutor och vin.
Sjungen, jungfrur! Ynglingar, låten
lutornas strängar klinga sprödt,
medan sakta den hvita båten
vaggas oss bort från den dag, som dött,

Lyckans rosor
brinna röda,
våra sorger
ligga döda.

Ljust vi le mot hoarandra, vänner,
le bland rosor och sång och vin.

Genom det gröna strandstaketet
slingra häckarnes blad och blom.
Om du kan nå en jasmín från sätet,
bryt den åt mig, min hatt är tom!
Rundt omkring oss den bleka natten
drömmar och tiger. Tyst vi gå
fram öfver skumma, gröna vatten.
Himlen är djup och tom och blå.

Och vi tiga
och vi lyssna.
Våra lutors
strängar tystna.

Kring oss drömmar den bleka natten,
himlen är djup och tom och blå.

Hvarför tiga vi? Stum du sitter,
yngsta mö i vårt unga lag.
Men jag söker ditt ögas glitter.
Skänker du mig din ros i dag?
En underbar ros! Och hur blodröd sedan!
O, den är röd som ditt rödaste skratt!
Vore den icke vissen redan,
skulle jag röfoa den ur din hatt.
Tomt och sällsamt
klinga skratten,
men omkring oss
tiger natten.

— Vore den icke vissen redan,
skulle jag röfoa den ur din hatt!

Hvarför slappas vår gras vingar,
hvarför tiga vi timmen lång?
Hon, den yngsta, hoars stämman klingar
högt öfver våra i skratt och sång —
se, hon är blek som den bleka natten:
— »Rosornas tid är allt för kort.» —
Och hon sliter sin ros ur hatten,
kramar den sönder och slungar den bort.
Glädjens rosor
lyste röda.
Våra löjen
äro döda.

Låt oss le mot hvarann i natten,
le bland rosor och vin och sång!

Hjalmar Söderberg.

I romanbilagan

begynner i dag, sedan »Fru Holmfrid» nu avslutats, en ny roman: »Portvaktarsonen» af den tyske författaren Otto Elster. Detta arbete har i förf:s hemland väckt berättigad uppmärksamhet för det lika underhållande som djupgående sätt, hvarpå det behandlar några af vår tids mest brännande sociala och etiska frågor. Det har ock rönt utmärkelsen att publiceras genom det högt ansedda skönliterära förbundet, som existerar i Tyskland under namnet »Verein der Bücherfreunde». Vi kunna med visshet förutsäga, att det remarkabla verket i ovanlig grad skall fångas och uppbygga våra läsarinor.

Då vi för någon tid tillbaka på talrikt förekommande anledningar till vår läsekrets framställde frågan, huruvida ej flertalet helst säge, att romanerna i romanbilagan för framtiden icke illustrerades, hvarigenom, bland annat, ökad textutrymme vunnas, uttalade sig ett så öfverväldigande flertal af de afgifna rösterna för oillustrerade romaner, att vi nu anse oss böra tillmötesgå denna önskan genom att, åtminstone tillsvidare, utsluta illustrationerna. »Portvaktarsonen» införes därför utan alla teckningar.

Sedan detta arbete avslutats — det är jämförelsevis kort och kommer endast att vara omkring ett kvartal — ingår fru Lindhés med stort intresse motsedda, svenska nutidsberättelse »Skattepenningen».

En lifsfråga för hemmets frid.

Af Petrus Hedberg.

Ätan alla omsvep kunna vi här genast påstå, att friden och trefnaden i det enkla, borgerliga hemmet är i hög grad beroende af tjänstefolket och måhända i ännu högre grad af de kvinnliga än af de manliga tjänarne, då de förra ju helt naturligt genom sina sysslors art träda i en närmare beröring med familjen i dess intimare hemlif än de senare. Och lika bestämdt uppställa vi den satsen, att många om icke flertalet af de kvinnliga tjänarne, helst i städerna och framförallt i hufvudstaden, lämna mycket öfrigt att önska i fråga om sin villighet eller sin förmåga att bidraga till trefnaden i huset. De matmödrar och husbönder torde vara få, som ej gifva oss rätt i dessa påståenden.

Att angifva orsakerna till berörda missförhållande är mycket svårt, då de äro af synnerligen växlande och mångartad beskaffenhet, och det är icke heller vår afsikt att i denna lilla uppsats inlåta oss på den frågan. Ännu svårare är det naturligtvis att finna botemedlen emot det onda, och man kan icke heller hoppas att i en hast kunna åvägabringa ett bättre sakernas tillstånd. Men mycket kan vinnas på de partiella reformernas väg, och det är för en sådan, till utseendet liten och obetydande, men som vi tro ganska verkningsrik reform, vi denna gång tagit till orda. Det gäller det nu gängse sättet för utfärdandet af tjänstebetyg och ett förslag till en ny norm i detta hänseende.

Då vi skriva detta, ligger framför oss ett betyg, så lydande:

»Jungfru X, som varit i min tjänst från den ..... och den ..... därifrån blir ledig, har under denna tid visat sig kunnig i vanliga hushållsgöromål och utträttat dem till min belåtenhet, hvadan hon rekommenderas till erhållande af annan tjänst.

Namn och adress.»

I första ögonkastet tyckes detta vara ett godt betyg, men ser man närmare på det och besinnar man, hvad som icke står däri, finner man att det är ett mycket dåligt betyg eller åtminstone ett mycket ofullständigt betyg. Här nämnes ju ej ett ord om tjänsteflickans moraliska egenskaper, om hennes ärlighet, sedlighet, tjänstvillighet, arbetsamhet, ordningssinne m. m., och det är väl ändå just dessa egenskaper, som utgöra det förnämsta värdet hos en tjänarinna och som genom sin till- eller frånvaro göra henne lämplig eller icke att upptagas som medlem af ens hushåll.

Då vi äro öfvertygade om, att många fruar bland dem, som komma att läsa detta, haft i sin hand många betyg liknande det, som vi här återgifvit, kunna vi konstatera som det första felet i det nuvarande sättet att skriva tjänstebetyg, att de ofta äro ofullständiga. Detta fel kan afhjälpas därigenom, att betygsgifvarne öfverenskomma om att alltid afgifva sina betyg efter en viss stadgad, gemensam norm.

Så händer det ibland, att en tjänarinna, som söker plats, presenterar en mängd betyg, men undersöker man dem i fråga om tiden, finner man, att här och hvar luckor förefinnas, d. v. s. det finnes längre eller kortare perioder, för hvilka hon icke äger något betyg. Den tanken ligger då nära till hands, att de betyg, hon under dessa

perioder erhållit, varit sådana, att hon anser det vara bäst att icke förete dem. Men detta skulle hon icke kunna göra, om hennes betyg inskrefves i en betygsbok med numrerade sidor. Om alla husbönder eller matmödrar, hos hvilka flickan tjänade, här i tur och ordning inskrefve sina betyg, skulle ju icke ett enda af dem kunna undanhållas på annat sätt än att ett blad i boken utrefves, något som vederbörande säkerligen skulle akta sig för att göra, då hon visste, att en blick på betygens nummerföljd skulle leda till upptäckt af tilltaget.

Det förekommer ju också, tyvärr, att betyg förfalskas. Väl är det icke att hoppas, att detta skulle med absolut säkerhet förebyggas genom införande af betygsboken, men vi hemställa, huruvida man icke kunde antaga, att det skulle förefalla likasom mer riskabelt att inskrifva ett helt och hållet falskt betyg i boken, därifrån det sedan icke kunde undanskaffas, än att på ett löst pappersblad fabricera en attest, som efter omständigheterna kunde företes eller undanhållas. Ännu större skulle risken för den ena och garantien för den andra vara, om man kunde hoppas att i en framtid få betygsbokens införande stadgadt och dess officiella vitsord erkänt genom lag. Och ändringar skulle icke lätt kunna göras i ett i boken inskrifvet betyg, alldenstund betygssiffrorna skulle enligt vårt här nedan bifogade förslag stå i hvar sin särskilda kolumn och de andra, icke använda kolumnerna, ifyllas med horisontala streck.

Vårt förslag är alltså detta: En betygsbok, innehållande ett antal betygsblanketter, tryckes. Å dessa blanketter upptagas förutom tjänarens namn och den tid hon varit i sin tjänst särskildt afgifna vitsord om: ärlighet, sedlighet, ordentlighet, arbetsamhet, tjänstvillighet, raskhet, höflighet, renlighet och hälsotillstånd samt angående kunnighet i enklare eller finare matlagning, bakning, tvätt och strykning, klädsömnad, handarbeten, att förestå ett hushåll, att sköta barn o. s. v.

För hvar och en af dessa egenskaper och färdigheter skulle särskildt betyg afgifvas med någondera af siffrorna 1, 2 eller 3, hvarvid 1 vore lägsta betyg = underhållig eller försvarlig, 2 mellanbetyg = godkänd, 3 högsta betyg = berömlig. För de färdigheter, som helt och hållet saknas, ifyllas de tre kolumnerna med horisontala streck, hvilket ju äfven skulle kunna göras, om man af en eller annan anledning ej anser sig böra lämna vitsord om ärlighet och sedlighet samt hälsotillstånd. I fråga om de sju andra »egenskaperna» åter borde betygsgifvaren vara skyldig att afgifva vitsord genom utsättande af en af de tre siffrorna.

Att en sådan betygsbok skulle medföra bestämda fördelar för matmödrarna bör ligga i öppen dag, men man invänder måhända, att våra jungfrur ej gärna skulle vilja finna sig i en sådan anordning. Härpå svara vi: De bättre ibland dem, de, som få och göra sig förtjänta af att erhålla ett godt betyg, lära icke hafva något att där emot invända, och de sämre bland dem — ja, dem lär man väl så mycket mindre behöfva fråga om deras åsikter och tycken, som det hela just skulle afse att i någon mån bidraga till att korrigera deras fel och göra dem till bättre människor än de äro. Och då för öfrigt betyg om flit och uppförande, om sedlighet och ärlighet utgifvas

och äro erforderliga för en mängd bildade män, om de skola söka en plats, borde våra jungfrur ej känna sig generade af att i detta fall vara med dem likställda.

Här bifogas betygsformuläret, sådant vi tänkt oss det. Önskligt vore, att så många som möjligt ville yttra sig om detsamma och om förslaget i dess helhet i brev till redaktionen.

Formulär.

Betyg n:r .....

Jungfru .....
som kom i min tjänst den ..... 18...
och från densamma blir {på egen begäran
ledig den ..... 18... har under denna tid
visat sig förtjänt af följande vitsord:

Observera! Siffran 1, som sättes i första kolumnen, utmärker lägsta betyg, siffran 2 i andra kolumnen utmärker mellanbetyg och siffran 3 i tredje kolumnen högsta betyg.

	1 = lägsta betyg i denna kol.	2 = mellanbetyg i denna kol.	3 = högsta betyg i denna kol.
Ärlig och trogen	—	—	3
Mån om husets bästa	—	—	3
Sedlig	—	2	—
Ordentlig	1	—	—
Arbetsam	—	2	—
Tjänstvillig	—	2	—
Rask i sina sysslor	—	—	3
Höfelig	—	—	3
Renlig	1	—	—
Hälsotillstånd	—	—	3

Äger fallenhet för och kunnsighet i:

Enklare } matlagning	—	2	—
Finare }	—	—	—
Servering och uppsättning	1	—	—
Bakning	—	2	—
Tvätt och strykning	1	—	—
Klädsömnad	—	—	—
Handarbeten	—	—	—
Att förestå ett hushåll	—	—	—
Att sköta barn	—	—	—
Att	—	—	—
Att	—	—	—

hvilket härmed till bevis meddelas.

Muntliga upplysningar {kunna af mig erhållas.
lämnas icke.

Adress: ..... den ..... 18...

Namn: .....

Obs! Iakttag noga att sätta siffran i rätt kolumn: 1 i första, 2 i andra och 3 i tredje kolumnen. Stryk ett streck i de kolumner, där ingen siffra står.

Ny vår.

Skiss för Idun af Sophie Linge.

Det var »lägt i tak» i komministergården och väggarna där stodo tätt intill hvarandra. Detta förhållande blef så mycket kännbarare allt efter som barnskaran växte till och i samma mån blef bullersammare. När komministern satt på sitt lilla vindsrum — det enda »krypin» där han kunde få litet lugn — hörde han dock stojet därnerifrån som en jämnt brusande forst, och kanske smög sig detta som ett genomgående motiv in i de predikningar han där skref ner, ty en mera sömning åhörarkrets än hans kunde man näppe-ligen leta upp i någon landskyrka.

Och ändå var han en ganska begåfvad man. Redan vid universitetet hade man ställt stora förhoppningar på honom och i honom velat se en blifvande väldig stridsman i mästartens tjänst. Men så snart han aflagt sin sista examen, hade han gift

sig med en fattig flicka och måste sedan, efter ett par års tjänstgöring som pastorsadjunkt, nöja sig med den lilla komministrationen där nere på slättlandet och ändå vara glad åt att åtminstone hafva tak öfver hufvudet och bröd för dagen åt de sina.

Iklädd sin gamla nattrock och med tobakspipan i munnen, stod han nu på förstugubron och såg sig vemodigt omkring i den torftiga omgifningen. Blicken stannade till sist vid några knotiga fruktträd, under hvilka ett tunt lager af blomblad bildade en glänsande duk. En majstorm hade i natt brusat fram öfver nejden och beröfvat de gamla träden den vackra skrud, hvilken ännu i går gaf så rika förhoppningar om en blifvande skörd.

»Sådant är lifvet» — tänkte komministern och förde därvid sin hand med ett raskt drag öfver de mörka ögonen. Som han stod där, hög och bredaxlad, såg han ut som en atlet, färdig att taga upp striden med lifvets alla vedervärdigheter, och ändå låg han fejt nere under bördan af de dagliga brödbekymren.

Från det öppna köksfönstret hördes det knackande ljudet af en väfstol, och ett blondt kvinnohufvud skyntade emellanåt fram mellan de fläktande jalousierna. Ett par milda grå ögon riktades då, än mot den sorgbundne mannen på trappan och än på barnen, som byggde ett sågverk nere vid bäcken, och från hvilka högljudda rop allt emellanåt trängde fram till föräldrarnes öron.

»Olof!»

Väfstolens knackande hade upphört, utan att komministern märkte det, och hans hustru stod nu tätt invid honom.

»Du är ledsen öfver någonting, Olof» — sade hon mildt — »låt mig dela dina bekymmer.»

»Inte mera än vanligt.»

Han knackade med en retlig rörelse pip-hufvudet mot trappträcket, så att askan yrde omkring.

»Jo, det är någonting särskildt» — fortfor hon envist — »någonting som oroar dig. Jag ser det.»

»Du ser hur här är tilltygad» — svarade han undvikande och riktade munstycket emot trädgården.

»Ja, men det är ändå inte det.»

Hon lade sin hand på hans arm och såg honom frågande in i ögonen.

»Nej, du har rätt Hanna, det är ändå inte det.»

»Du har ju så mycket som oroar dig» — fortfor hon ifrigt — »men detta är någonting nytt. Är det...?» Hon dröjde åter.

»Ja, det är min profpredikan» — sade han och vände hufvudet ifrån henne. »Jag har nu suttit en god del af natten, sedan det blef tyst i huset, och arbetat på den, men det ville inte gå. Mitt hufvud är som en ofruktbar åker. Sådnen ligger där, gror och gror, men den kan icke spira upp. Det är endast ogräset som frodas.»

Hans ton hade småningom blifvit allt mera bitter, och då han slutade, drog han en djup suck, som rystade hela hans väldiga kropp.

»Har du vattnat sådden,» frågade Hanna tyst, som om hon fruktat för att göra en så inträngande fråga.

»Ja, med tårar och brinnande böner.»

Hennes ansikte klarnade upp, och med en profetisk blick i sina själfulla ögon såg hon upp emot de förbiseglade molnen.

»Då behöfver du ej frukta. Skrif inte,

Olof. Låt Herren lägga ordet direkt på dina läppar.»

Redan som helt ung hade han många gånger ex tempore talat till sina åhörare och varit på väg att bli en predikant »på modet». Men långt ifrån att smickra honom hade denna afgudadyrkan i stället stött honom tillbaka, och när han sedan ingick sitt tidiga, något förhastade giftermål, svalnade plötsligt den beundran man ägnat honom, och hvilken kanske var riktad lika mycket på hans person som på det af honom så »talangfullt» förkunnade ordet. Här nere på landsbygden, där denna stimulus fattades, hade han sedan gradvis, och för honom själf nästan omärkligt, stelnat till, och hans predikningar voro nu i allmänhet både andefattiga och slentrianmessiga.

Hans hustru, som bäst visste hur begåfvad han i själfva verket var, sörjde i tysthet däröfver och sökte vid hvarje tillfälle att blåsa lif i den döende lågan.

»Men hur är det möjligt att hålla tankarne samlade under allt barnstoj,» brukade han säga, »och extemporera orkar jag ej.»

Under detta: »jag orkar ej» dolde han sin andliga slöhet. Ty det var ej förmåga, som fattades honom, utan endast verklig vilja att bruka det pund han fått.

Därupe på skrifbordet låg hans halfärdiga predikan för morgondagen. Den skulle hållas i grannförsamlingens kyrka inför en mer än vanligt kritisk åhörarkrets, ty en mängd ståndspersoner funnos där i socknen, och han visste hvad det gällde. Bröd för de många munnarne, hvilat för den öfveranstängda hustrun och för honom själf ännu mera. För honom gällde det befrielse från den andliga skendöd, under hvilken han vändades, utan att kunna göra sig lös därur. Allt det gamla skulle skakas af och han skulle börja ett nytt, friskt lif — med Guds hjälp.

Han var känd som en god kommunalman och hade som sådan mycket anseende hos sina sockenbor. Sina öfriga åligganden skötte han också pliktmässigt, så att därvidlag var ingenting att frukta, men...

Han afbröt sin tankegång och följde hustruns blick.

»Hvad ser du på, Hanna?»

»På molnet därborta, som stiger allt högre. Länge har det samlat droppe efter droppe, men snart är dess bärkraft slut, och då skall det falla ner öfver den törstiga jorden, vattnande de torra fårorna och lockande fram brodden till nya skördar. Du skall vara såsom det molnet, Olof!»

Det lyste till i hans ögon.

»Du tror således ännu på mig, Hanna?»

»Ja, Olof.»

Han tryckte hennes hand och sprang, lätt som en yngling, uppför den knarrande trätrappan. Där stod han åter i sitt lilla arbetsrum. Det var så trångt och kvävt därinne och han behöfde nu så mycket luft, luft! Han öppnade fönstret och lät den friska vårluften strömma in i rummet. En liten solstråle föll rakt på manuskriptet, hvilket låg halfskrifvet på bordet — var det en fingervisning?

Han tog upp bladet, ref det energiskt i flere bitar, som han stufvade ned i papperskorgen, och sjönk sedan ned vid skrifbordet med hufvudet lutadt i de sammanknäppta händerna.

Så låg han länge orörlig. Nedifrån köket ljödo åter väfstolens taktmessiga slag, och

en liten trädgårdssångare drillade vårfriskt i aspen utanför hans fönster. Men han hörde det ej. I tankarne genomgick han de förflytna åren, allt sedan den dag då han invigdes till Herrens tjänst, och med blygsel måste han för sig själf tillstå, att han varit en dålig förvaltare. Någon gång då samvetet för ett ögonblick talat högre än vanligt, hade han gjort en ansats att rycka upp sig, men hade snart fallit tillbaka i sin andliga slöhet. Hans hjärta hade varit förstockadt och hans ögon blinda, men nu tyckte han sig se klart igen och bländades af den klarhet, som plötsligt lyste upp hans själs mörkaste gömslen. Han bäfvade därvid, men ryggade ej längre feget tillbaka för den hårda kamp, som förestod honom.

När pastorn ett par timmar senare visade sig i salen, där middagsbordet var dukadt, var han så förvandlad, att hans hustru icke kunde undgå att lägga märke därtill. De bleka, ännu upprörda dragen tydde visserligen på nyss genomgångna själsskakningar, men han bar sitt huvud högre än förr och de mörka ögonen hade fått tillbaka mycket af den glans och djuphet, som tidigare gjort dem så sköna. Med en ljus och deltagande blick öfverfor han barnskaran, som i afvak-tan på att måltiden skulle börja slutit en ring omkring matbordet. Därefter läste han själf med hög röst bordsbönen och slog sig ned vid sin hustrus sida.

De små hade i dag så mycket att anförtro honom angående sin sågbyggnad därnere vid bäcken. Och aldrig förr hade »far» lyssnat till dem med så mycken uppmärksamhet. För de minsta detaljer intresserade han sig och lofvade att på eftermiddagen komma ned till dem en stund för att ge dem några goda råd.

Glada öfver utsikten att få »far själf» till hjälpreda, sprungo de åter efter slutad måltid ned till sin lekplats.

»Dröj inte länge, pappa! Kom snart efter» — ljudet i chorus från fem par läppar.

Så snart komministern åter blef ensam med sin hustru, tog han hennes hand — denna idoga hand, förr så hvit och mjuk, men som nu hårdnat under flere års sträfsamt arbete — och tryckte den innerligt mellan sina egna händer. Med en kärleksfull blick på henne förde han den därefter till sina läppar.

Det låg så mycken ridderlighet och hän-gifvenhet i denna enkla hyllning, att Hanna därvid rodnade som en ung flicka och blygt drog sin hand tillbaka för att i stället lägga den om mannens axlar.

Några ord behöfdes ej för att ge uttryck åt hvad han menade. Hanna förstod honom ändå, och viss om att en genomgripande förändring inträdf med honom, kände hon sitt hjärta bäfva under storheten af denna lycka.

»Hanna» — hans röst var så vek, som hon ej på länge hört den — »du följer ju med till kyrkan i morgon?»

»Ja, Olof, om du önskar det.»

»Då skall jag känna mig stark» — här fingo hans drag ett mera energiskt uttryck — »med det käraste jag här äger i min närhet och med min mästares härliga evangelium i hjärtat och på läpparne.»

En jublande drill afbröt komministerns tal. Det var den lilla trädgårdssångaren, hvars toner förut fått förklinga ohörda.

Han lyssnade betagen och utbrast därefter:

»Hör, hur skönt; äfven han höjer sin lofsång. Ära vare Gud, att jag fått mina ögon och öron, så väl som mitt hjärta, öppnade för allt skönt. Förut såg jag blott det missriktade, lumpna och småaktiga, och allt det rena och upphöjda gick mig förbi. De fallna bladen där under träden plågade mig, barnens röster skorrade i mina öron. Nu har det sprungit upp en ny vår i mitt hjärta och nya glädjebloomster skola spira upp därinne. Nu skall lifvet åter bli skönt och välsignelserikt.»

»Gud vare tack» — sade Hanna och knäppte sina händer samman.

»Pappa, pappa» — ljudet det nerifrån bäcken — »kommer du inte snart? Vi veta rakt inte, huru vi skola bära oss åt för att få hjulet i gång. Det bara surrar litet och så stannar det igen. Kom, så är pappa snäll!»

»Åh, det skall nog bli bra. Vänta litet så kommer jag.»

Med en rask rörelse ryckte han till sig mössan, nickade åt hustrun och gick med spänstiga steg ned till bäcken för att hjälpa sina små till rätta.

»Sommarnöje».

Allt ifrån början af maj, då denna blomstermånad — liksom den gjorde i år — gör skäl för sitt fagra namn, längtar litet hvar ut öfver blånande fjärdar, ut till grönklädda kullar och hagar. Men det ges ett, jag skulle nästan vilja påstå särskildt släkte, som alls ej delar denna längtan, och det är Stockholmsjungfr... förlåt, frökarna ville jag säga.

Och *hvarför?* Ja, jag vet inte. Jag har verkligen allvarligt försökt att opartiskt jämföra himmelens blå med en hästgardists uniform, den grönskande ängens röda vallmo med österrikiska gossorkesterns dekorativa dräkter och varietisternas program med simpel fåglalåt, och jag nödgas dock till min skam erkänna, att jag ger naturen företrädet. Men så är jag icke heller någon »Stockholms-fröken».

Möjligen skulle ju dessas ovilja mot sommarnöjen delvis kunna härflyta från fruktan att på bondlandet, såsom Lidingön, Värmdön o. s. v., riskera — glömma sin franska och vid sin återkomst till staden stå där som obildade bondlollar!

Jag hörde här om dagen i ett af våra finaste kommissionskontor en liten näpen »fröken», iklädd en ytterst modern dräkt, samtala med föreståndarinnan om en plats, som hon just nyss på dennas uppmaning sökt; orden föllo från »frökens» sida ordagrant:

Jag har nu sagt doktorn, hvad jag kan *prestera*, och om hon ville *reflektera* öfver saken, kunde vi ju vidare *korrespondera*, eftersom jag nu reser bort om några dagar. Jag var verkligen glad, att doktorn (som är ett fruntimmer) ej var »*emanciperad*», utan mycket behaglig och »*temid*».

Ja, hvad sägs?

Själf hade jag en tjänarinna, med hvilken jag var ganska nöjd — jag menar, hon tycktes rätt nöjd med mig och min man. Men så föll han på den olyckliga idén att hyra ett litet s. k. »sommarnöje» (hvilken ironi) och till på köpet hyrde han det, utan

att först låta Emilie bese det. Hon förklarade också ögonblickligen med den för »frökarna» säregna bestämdheten, att hon ej skulle följa oss dit. Hur kunde också min man, den obetänksamma människan, tänka sig Emelie trettio minuters sjöväg från hästgardets kasern och dessutom tio minuters promenad i sol och damm. Visserligen sökte jag förklara för henne, att det alldeles i vår närhet på landet fanns en diversehandel, dit hon kunde gå i arla morgon- eller serla aftonstund, då det plägar finnas svalka till och med på en landsväg. För-gäfvades. Jag sökte slutligen trösta henne med att vi skulle taga extra hjälp till ved, slask, vattenbärning, skurning m. m. och att, då såväl slaktare som bagare och bryggare komma ut till oss å Lidingön, hon ej skulle behöfva besöka staden för uppköp och således ej hafva obehag af tio-minuters promenaden. Det verkade ögonblickligen, fast i motsatt riktning. Ej besöka staden! Hon flyttade bums.

Nu har jag vandrat omkring på alla kommissionskontor och adressbyråar, tills jag blifvit liten och ödmjuk. Alla »Stockholms-frökarna» hafva interviewat mig.

»Hvad är herrn?»

»Hur många barn har frun?»

»Kommer herrn ut hvarje middag?»

»Är det främmande om söndagarne?»

»Hur stor månadslön?»

»Hur mycket till midsommar?»

»Hur långt från Stockholm?»

»Hur många rum på landet?»

»Hur många i staden?»

»Finns det telefon på stället?»

»Finns det flere villor i närheten?»

»När flyttas det in?»

»Får man eget rum?»

(Eftersinnande:) »Ja, se jag har ett dokumentskåp (!), och som det inte kan stå i köket; kan jag ej anta.»

O. s. v., O. s. v.

Jag har kommit så långt, att jag beklagar dem, som ha barn, därest de ej se sig goda lösa in dem på barnhuset. Jag beklagar bortskämda flickor, som lyckas få sig en man, såvida han ej vill inackordera familjen på hotell. Och jag lyckönskar mig själf, som *kan* vara min egen pi... hm, *fröken* menar jag.

Lisa Schröder.

Parisiskan

af

Theodore Child.

Från engelskan för Idun af

Eugène Draghi.

Paris är företrädesvis konstens och poesiens stad, men störst bland de konstnärer och skalder, som staden vid Seinen fostrar, är — parisiskan. Naturens bemödanen stannade vid frambringandet af nyponblomman, men ur denna har människans geni förstått att utveckla den praktfulla och förtjusande blomman, som vi kalla rosen. På samma sätt har såsom Banville skarpsinnigt uttrycker sig, tillfälligheten i historien och det sociala lifvet frambragt kvinnor födda i Paris eller bosatta därstädes, och med dem till utgångspunkt har parisiskan utvecklat sig genom en oförliknelig utbildnings-, om-

modellerings- och omskapningsprocedur efter mönstret af ett beundransvärdt, oformuleradt ideal af behag, skönhet, elegans och ungdomlighet. Alla kvinnor äro enligt Michels åsikt födda med utvecklade utmärkta egenskaper; huruvida de i uppväxtåren undergå en förädlingsprocess eller sjunka ned i det vulgära, beror af den omgivning hvori de växa upp. Parisiskan har framför alla andra kvinnor en medfödd förmåga att systematiskt arrangera och en förkärlek för regelbundenhet och rytmisk anordning, som utgör upphovet till allt slags behag, äfven dygdens upphöjda behag; de skapa för sin egen räkning det slag af skönhet de själfva önska och detta till och med af tarfligaste råmaterial. Ett slående exempel ha vi i Rachel, som var ful af naturen, men med konstens och den egna viljans tillhjälp blef beundransvärdt vacker. Naturen har endast skänkt kvinnan omkring fem år af verklig ungdom och fägring, och dock förmår parisiskan genom någon underbar trollmakt åstadkomma, att hennes ungdom varar trettio år. Och då hon vidare har en på instinktlig uppfattning utan studier grundad kunskap om allt, gäller om henne hvad man sagt om flydda århundradens grand-seigneurer: hennes samtalssätt är tvångsfritt undervisande.

Parisiskan känner sitt eget och andra kvinnors värde, ty i Paris härskar en själfmant uppstående, omutlig rättvisa med enväldsmakt öfver mäns och kvinnors samveten utan åtskillnad; hvar och en känner, hvem som är en sann hjälte och hvem som är en narr och bedragare, och hvar och en får på sin lott det mått af heder eller förakt som tillkommer honom eller henne. Det är därför icke den omständigheten att hon blifvit född i något historiskt palats vid Rue de Varennes som gör en parisiska till en furstinna eller hertiginna i ordets sanna bemärkelse, utan snarare fägringen i hennes anletsdrag, öppenheten i hennes blick, behaget i hennes hållning och skönheten och de vackra proportionerna i hennes gestalt. Furstinnorna i Paris komma från Faubourg Saint-Antoine lika ofta som från Faubourg Saint-Germain, och de hafva lika mycket sin egen genialitet och ständiga önskan att vara vackra som naturens tillfälliga gunst att tacka för sin skönhet. Det fagra poetiska omhölje för kvinnans gestalt som kallas *dräkt* är en skapelse af den franska hufvudstadens furstinnor, hvilkas uppfinningsförmåga och smak i allt som rör prydnader sätter dem i stånd att på modets alla områden skriva lagar för världen.

Hvem uppfinner de nya moderna? Hvem utfärdar den hemlighetsfulla order, i kraft af hvilken vi i början af hvarje ny saison se likartade toaletter liksom af sig själfva samtidigt spira upp på alla orter, där den eleganta världen uppträder? Hur kommer det till att dessa toaletter äro, hvad snitt och tyg beträffar, olika dem som buros under föregående saison?

Förr kunde det ha legat nära till hands att svara, att det var hofvet som åtagit sig värfvet att skapa modet, och i själfva verket var det kejsarinnan eller någon af damerna i hennes svit som tog initiativet och uppträdde i en toalett af ny stil, resultatet af långa öfverläggningar mellan damen själf och någon genialisk toalettkonstnär. Om kostymen i fråga föll i smaken och var så beskaffad att den kunde lämpas efter de olika kraf, som framställdes af olika typer

af kvinnlig skönhet, så accepterades den vid hofvet, och från hofvet spred den sig till den högre medelklassen, och om den icke var för kostsam, vandrade den slutligen öfver till den lägre medelklassens kretsar. Men nu för tiden har man intet hof i Paris, och det är för visso icke på presidenten Faures och hans ministrars baler och mottagningar vi kunna vänta att få se nya uppenbarelser på den kvinnliga elegansens område. Icke dess mindre fortgår skapandet af *la mode* under samma omständigheter som i det förflutna, endast med större frihet och kanske äfven med mera artistisk omtanke. De tongifvande damerna vid det kejserliga hofvet hafva icke alla abdikerat, andra tongifvande damer med elegansens och smakens snillegåfva hafva uppträdt, och dessa tillika med de mest framstående kvinnliga eleganterna från de rika medelklassernas, tiljans och demimondens sfärer samverka med de stora artisterna på toalettområdet, en Worth, en Felix, en Rodrigues, en Morin-Blossier, en Doucet, en Laferrière m. fl. och sammanträffa på neutral mark i *le salon d'essayage* för att diskutera, skapa och fullkomna de nya moderna.

När emellertid dessa en gång tagit gestalt, detta hufvudsakligen på samma sätt som under kejsardömets tid genom förenade bemödanden af furstinnorna inom elegansens värld och genialiska toalettkonstnärer, spridas de icke längre på samma sätt som förr till allmänhetens kännedom. De stora härdarna för modernas spridning bland publiken äro de jättelika kramvaruetablissemanten såsom Louvre-magasinet och Bon Marché.

Tillvägagångendet är följande: Perdi, *le grand couturier*, komponerar en toalett åt en dam med stadgadt rykte för elegans, en af modets furstinnor i Paris. Visar sig denna toalett göra succès, så efterbilda Perdis yrkesbröder den för sina kunders räkning; de rika damer i utlandet, som taga sina toaletter från Paris, införa den hvar och en i sitt hemland; modejournalerna beskrifva den och sprida framställningar på planscher af densamma öfverallt där de ha prenumeranter. Så långt förblir den nya toaletten ett privilegium för det halfva dussinet af *grand couturiers* och deras medtäflare i Paris. Men nu träda Louvre-magasinet och Bon Marché upp på arenan och bemäktiga sig den nya modellen, förutsatt att den kan kopieras till rimligt pris och af billiga material; de beställa enorma kvantiteter af tyger imiterande dem som de artistiska toalettkonstnärerna använda, och om få veckor hafva de till salu till moderata priser tusentals kostymer, hvilka mer eller mindre och i alla händelser till sina hufvuddrag likna den modell, som Perdi komponerat åt sin eleganta kund, den sköna madame X. På sådant sätt bli de nya moderna spridda bland allmänheten, de nya modellerna falla så att säga inom publikens domvärjo, och sedan kunna naturligtvis modets furstinnor icke längre värdigas bära dem. En modefurstinnas hela tillvaro går sålunda ut på ett ständigt begynnande på nytt, om och om igen. Knappast har hon nått fullkomligheten i en hatt, en kappa eller en klädning, innan de för den stora allmänheten afsedda affärerna gripa sig an med att göra hatten, kappan och klädningen förhatlig genom godtköpsimitering och mångfaldigande utan urskiljning. Tack vare de kolossala billighetsaffärerna i samma stil som Louvre-magasinet och Bon Marché, har det kanske blifvit svårare än någonsin att

uppdaga det karaktäristiskt anslående; den kvinna som skall intaga en ledande ställning inom modets värld, måste ständigt bemöda sig om att skapa något nytt, och hon kan därför på sätt och vis jämföras med en stor målare eller konstnär. Med hänsyn till sina personliga behag och det sätt hvar på hon förstår att med konst förhöja dem är en sådan kvinna så att säga på en gång skulpturarbetet och marmorblocket.

(Slut i nästa n:r.)

Vi påminna

ännu en gång om väkten att oföördröjligen förnya prenumerationen för det senare halfåret, som bland annat omfattar det charmanta julnumret med artikeln »*Hemmet i konungaborgen*». Nyttillräddande prenumeranter erhålla gratis början på romanen »*Portvaktarsonen*», allt enligt det utförligare tillkännagifvande, som fanns infördt i förra numret, och till hvilket vi åter hänvisa.

Från Iduns läsekrets.

»Instrumenten i lifskonserten.»

Då »Moster Bertha» i Idun n:r 22 velat taga männen under sitt synerliga beskydd, men icke funnit någon lyckligare form för denna sin önskan än uti klander öfver kvinnor i allmänhet, ber undertecknad att få lämna följande genmål:

Moster B. talar om »de sällsynta, präktiga och arbetsamma kvinnor», som redan kl. 9 f. m. begifva sig ut på arbetsförtjänst efter att hafva »ordnat sina hem för dagen». Att dessa kvinnor äro så »sällsynta», torde emellertid förklaras därmed, att få husmödrar kunna föreställa sig, att man eldar upp i spiseln, sätter på grytor och, utan vidare, finner maten färdig vid middag, och att man, utan risk i något afseende, kan lämna späda barn utan tillsyn, sedan de blott blifvit tillgodosedda på morgonen. Nu invänder måhända Moster B. att hon menat, det en främmande person skulle sköta hushållet samt vårda och uppfostra barnen, under det husfrun vore ute på »sitt dagsarbete»; men, goda moster B., är modern och husmodern så lätt ersatt, kan hon åtminstone icke bibringa sin man den af eder högt skattade villfarelsen, att »hela huset skulle sammanstörta, om hon icke finnes.» Låt om oss för öfrigt unna ogifta kvinnor »lektionerna, pulpeten och handelsboden», ty i jämförelse med hvad männen få för samma arbete, är ju deras aflöning merändels så ringa, att den icke tål vid en ytterligare förknappning genom konkurrens med de gifta kvinnorna, hvilka obestridligen äro berättigade att finna sin försörjning inom det egna hemmet likaväl som sitt arbete. Moster B. ordar visserligen mycket om »lyxkvinnor», men där sådana finnas, brukar vanligen männens matyrskap lindras något af det *rörelsekapital*, hustrurna tillfört dem.

Beträffande Moster B:s tal om kvinnor med »lyte» och »en knippa trasiga nerver», så undras om icke männen kunna vara innehafvare af sådana, och — med samma ledsamma följder.

Slutligen rekommenderas till Moster B. följande rader af mrs Becher Stowe:

»Det skulle vara en oberäknelig vinst för den husliga lyckan, om människor började lifskonserten med mycket lägstämde instrument. De som erhålla den största lyckan äro vanligen de, som begära och vänta minst.»

Attila.

Orlofssedlar i otid.

En fråga till Iduns läsekrets.

Skulle »Juristfru» eller någon annan välvillig, sakkunnig person vilja upplysa »flera matmödrar», huruvida de hafva rätt att vänta att emottaga uppsägelse af tjänarinnan och åt henne aflämnas

orlofsedel till den 26 juli, då den lagliga uppsägelseperioden börjar? I vår del af landet börjar jagandet efter nya tjänare eller nya tjänster 14 dagar före midsommar, d. v. s. öfver 4 månader före flyttetiden. Sedan en tjänarinna fått sin orlofsedel, anser hon alla band lösta och hvarje slags disciplin upphör — och ändå återstår mera än tredjedelen af tjänsteåret, under hvilken tid husbonden får till punkt och pricka uppfylla sina åligganden mot tjänaren, han får föda honom och löna honom. Det heter visserligen i tjänstehjomsstadgan att husbonden skall vid tjänstetidens slut gifva tjänaren afskedsbetyg, och att denne skall vid 5 kronors böter vara pliktig att till den nye husbonden öfverlämna detsamma vid ankomsten, men de flesta både husbönder och tjänare äro okunniga om denna ömsesidiga skyldighet, eller hafva låtit den falla i glömska.

Kunde icke en del husbönder och matmödrar ingå en öfverenskommelse att icke utlämna orlofsedel förrän på den i lag fastställda tiden (d. v. s. om detta är rätt och lagligt) och förbinda sig att dels själfva afgifva afskedsbetyg och att dels med bestämdhet fordra ett sådant af den nye tjänaren, och att, där han ej medförde ett sådant, själfva begära det af den förre husbonden. Man skulle göra tjänarne en tjänst med att hålla dem till laglydnad, och man skulle själf njuta trefnaden af den stadga och det välförhållande de skulle anse sig nödsakade att iakttaga för att förtjäna ett godt afgångsbetyg.

Idun, som alltid välvilligt kommer oss damer till hjälp, torde lätt finna ett lämpligt sätt att understötja oss i ifrågavarande fall. Vi äro öfvertygade om, att tusen svenska matmödrar skulle biträda en sådan förening.

»Huskattan» på »Husråttan».

En mera onyttig och löjlig lärdom än den ni ger »unga mödrar» i er uppsats i Idun nr 24 kan man knappast tänka sig. Är det endast såsom spaltfyllnad redaktionen lämnat er plats, så står det i sanning illa till med vår litterära värld. Det är väl ej underligt att tidevarfvets svåraste lyte är *lyx*, då åt »unga mödrar» gifvas dylika lärdomar.

Äro tillgångarna och tiden så rikliga, så använd dem bättre. Sy t. ex. en liten enkel bädd till ett litet fattigt barn, som eljes kanske får hvila på »krubbans strå». Det skulle nog »väga» mera i samvetets vågskål, och tag ni själf, som millioner före er hafva gjort, en vanlig skäppa eller knyttmantel, eller blott en handduk och värt »gull» med betsmän eller väg. Var viss, att det ej förlorar däraf i sin specifika vikt. Försök så att i minnet bevara siffran, det är nog icke så ansträngande.

Är det er ej möjligt att finna bättre användning för er »korg»? Har »Husråttan» ej nyttigare lärdomar att gifva, hoppas jag Iduns samtliga läsarinor utan skonsamhet som en hederlig huskatt jaga bort eller äta upp henne.

Den gamla huskattan.

Ur notisboken.

Tyska kejsarinnan, som redan under Kiel-festen var opasslig, blef snart sämre och måste intaga sängen. Ehuru tillståndet ej ger anledning till oro, har kejsarinnan dock, enligt hvad nu telegraferas, måst uppgifva sin afsikt att åtfölja sin gemål på hans förestående besök i Sverige.

*

»**Kvinnornas flagga.**» Den vackra flagga, som pansarbåten Thule erhållit af svenska kvinnor, har i Kiel kommit till användning. Fartygets officerare ha nämligen underrättat därom genom följande telegram:

Hedersflaggan hissad vid kejsarparaden. Gifv kvinnornas skål drucken.

Thules officerare genom
Ehrens värd.

*

Till katolicismen har, enligt hvad en korrespondent till Dagens Nyheter meddelar, i dagarne öfvergått den framstående skriftställarinnan *Helena Nyblom*, prof. C. R. Nybloms maka.

Ett räknetal.

Skiss för Idun
Af Vilma Lindhé.

(Forts.)

»Hvarför inte?»

Något svar kom ej.

»Du är inte lätt att förstå sig på, du!»

Att han aldrig gjort något försök därtill, tänkte fadern ej på.

»Nå, men om jag ger dig?» fortsatte han.

De mörka barnaögonen lyste af glädje, medan de små händerna sträcktes efter ett päron och en klase drufvor, som fadern höll högt upp och småningom sänkte till gossens räckvidd.

De kvinnliga gästerna intresserade sig synbarligen för det sjukligt ömtåliga barnet, och när Bengt gått med sina skatter, sade fadern, med en blandning af medlidande och stolthet: »Han ser ingenting ut, den lille stackarn, men det kan nog bli något af honom ändå, om han får lefva. Inte en affärsman — det vill jag hoppas — men en läskarl. Han har så godt hufvud och hänger jämt öfver boken.»

Det är så i lifvet, man har knappast träffats, förrän det är tid på att skiljas.

Eva och hennes ungdomsvän Annie hade slagit sig ned i ett kabinett, upplyst endast af en rosenfärgad ampel samt mellan bladväxter framskimrande ljuslagor, för att utbyta förtroende, medan herrarne rökte, politiserade och groggade i en annan del af våningen.

Det låg så oerhördt mycket — så godt som allt hvad de båda kvinnorna tänkt, känt och genomlevat — mellan den tidpunkt, då de skiljts åt, och den dag som var, och voro deras erfarenheter än sins emellan olika, kände båda ett behof att meddela dem.

För henne skulle jag kunna berätta allt, tänkte Eva, med en hemlig önskan att tiden ville stå stilla och möjlighet därtill beredas henne.

Båda voro innerst lika intresserade af sina egna angelägenheter och ifriga att tala endast om dem, men på samma gång för väluppfostrade att ej låtsas vara upptagna af hvarandras intressen.

Båda visste att ömtåliga ämnen skulle komma att vidröras och drogo sig för att göra det första schackdraget, men medan de talade konventionellt — liksom bakom forskansningar — längtade de att blotta sig.

Så småningom — genom skickliga utfall, antydningar och finter — fick Eva öfvertaget och lyckades väcka nyfikenhet samt förskaffa sig berättarprivilegiet; men just som hon hade sin sorgliga historia på läpparna, afbröts hon af mannen och de resande herrarne, hvilka förklarade att uppbrott måste ske.

Hon kände sig så djupt besviken, som hade en olycka öfvergått henne, där hon stod med de brännande bittra känslorna tillbakaträngda, i stället för att få gifva dem luft.

»Om en halftimme går tåget,» förklarade direktören med klockan i handen, »och hur gärna jag än ville behålla mina gäster, anser jag som en plikt att upplysa därom.»

»Och jag som måste kläda om mig,» sade Annie med en blick på sin ljusa siden-

klädning. »Farväl, Eva, och tack! Jag skulle så gärna, gärna velat tala med dig ännu en stund!»

»Än jag då,» svarade Eva sorgset. »Jag vet inte hvad jag ville ge för att ha dig i min närhet!»

»Låt oss brevvela!»

Det kom ett gladt, liffullt uttryck i Evas ögon. »Ja! Och — vi träffas vid stationen. Jag hinner dit lika fort som ni.»

»Låt mig göra ett förslag,» inföll direktören, för hvilken ingenting var omöjligt, helst då han var i lifvad sinnesstämning, »vi följa våra gäster en bit på vägen — artigare kan ingen vara. Nedgående snälltåget möter ett par stationer härifrån.»

»En ypperlig idé,» ropade Eva, hvilans misstämning blåste bort som af sig själf. Afskedstagandet blef så kort som möjligt — man skulle ju träffas.

Innan hon gick för att kläda om sig, kastade Eva en blick öfver sitt hem, där allt var upp- och nedvändt, och som hon skulle lämna i detta skick.

»Se efter, att det blir släckt öfverallt, och tag vara på vin och öfverlevor, så godt du kan,» viskade hon till köksan, medan hon genom matsalsdörren såg in i serveringsrummet, där kokfrun, vakmästaren och Sofie slagit sig ned vid ett af buteljer och läckerheter dignande bord.

Ett ögonblick tänkte hon på att stanna hemma — det nästa sade hon sig, att det var omöjligt.

»Kom och hjälp mig, Sofie,» ropade hon otåligt, och denna skyndade till med en ödmjukhet och hjälpsamhet helt olika hennes vanliga näbbiga framfusighet.

Inom ett ögonblick var den djupröda, gnistrande klädningen utbytt mot en mörkblå promenaddräkt och pälskappan på.

»Se efter, om direktören är färdig!»

Sofie rodnade till och tvekade märkbart.

De båda kvinnornas ögon möttes, och Sofie slog ned sina.

»Jag går själf — fortsatt din måltid!»

Rösten läl kall och hård, och det liffulla, förskönande uttrycket i ögonen var borta. Hon gick in i barnkammaren.

»Hör efter, om direktören är färdig, Charlotte,» sade hon till den gamla barnpiggen, och när denna gått sjönk hon ned på närmaste stol med handen för ögonen.

»Hvart skall mamma fara?» frågade Ester. Modern svarade ej genast, ty hon hade glömt att hon satt resklädd, färdig att följa sina gäster. »Hvarför har mamma tagit af den granna klädningen, mamma var så vacker uti?»

Hon såg på sin mörka dräkt och tänkte, att de timmar af frihet och ungdomsglädje hon nyss genomlevat ej varit annat än en dröm.

»Blir det snart främmande igen, så jag får visa mig?» frågade Ester ånyo.

»Visa dig?!» Modern ryste till och reste sig upp.

»Direktören ber hennes nåd genast komma, vagnen väntar,» rapporterade Charlotte.

Vid ett bord nära ena fönstret satt Bengt med en uppslagen bok framför sig, och med ens kom modern ihåg talet han bedt henne hjälpa med.

»Nå hur gick det? Har du räknat ut det?»

»Nej!» Hon såg, att han kämpade med gråten, och ånyo kom det öfver henne en lust att stanna hemma.

Plötsligt såg han upp med fulla varma blickar och smög sin lilla hand i hennes.

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstades lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan 2
Riks- och Allm. telefon.

Tandläkare dr Geo. Forssmans
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 Finnas å de flesta apotek i parfymerier o. hos
 alla handlande. Parfymerier för Sverige hos
 Bendix, Josephson & C. O., 11 Regjeringsg.

»Mamma skall inte vara ledsen! Mamma skall vara glad!»

Nu var det hon som fick tårar i ögonen.
 »Gossen min!» sade hon och böjde sig öfver honom med af ömhet svällande hjärta.

Det var i sista ögonblicket värdfolk och gäster anlände till stationen och med knapp nöd biljetter hunno köpas och resgoods polletteras.

När alla voro instufvade i en första klassens vagn, tåget i gång samt filter, hattaskar, resväskor och annat smått uppstapladt på näthyllan, blef det tid att njuta af hvarandras sällskap, men det var som hade med festdräkterna äiven feststämningen varit borta, och samtalet ville ej komma i gång.

Stegrad lufsintensitet och njutning följas ovillkorligen af slapphet; men ingen ville tillstå, att tystnad, egna tankar eller en siesta varit att föredraga framför allt annat. Tvärtom bemödade sig en hvar att, trots tanketomhet och försöfning, göra sig så underhållande och älskvärd som möjligt.

Eva längtade endast efter att blifva ensam. Annie satt midt emot henne, och hon kände hennes blickar till hälften spörjande, till hälften medlidsamt, öfverfara sitt ansikte, liksom anade hon innebörden af det förtroende, som varit på väg att lämnas henne. Men hon skulle ingenting få veta! Var det något Eva i denna stund kunde glädja sig öfver, så var det att hon gömde sitt lidande inom sig.

För att ytterligare maskera sig började

hon prata gladt och lifligt, ehuru orden i hennes egna öron ljödo tomma och klanglösa.

Det blåste en kall, skarp vind, och emellanåt slog några hårda kantiga snökorn mot kupéfönstren.

»Det reder sig till snöyra,» sade en af herrarne, glad öfver att i sin ordning ha funnit några tankeknäcker att fästa sig vid.

Mer eller mindre svåra snöstormar, tåghinder och olyckshändelser blefvo från denna stund ett välkommet samtalsämne.

Direktören hade som alltid mycket att berätta och blef den som förde ordet.

Evas blickar irrade öfver landskapet utanför, men hon såg intet annat än ett mer eller mindre förtätadt mörker, ur hvilket då och då ljusskimmer från en banvaktarstuga, en koja eller bondgård, blickade fram likt vänliga ögon.

Allt emellanåt stampade lokomotivet till, liksom för att taga bättre fart, frustade med jättelungor och ilade i väg med blodröda, af elden från ångpannan färgade rök-moln efter sig.

»Äro vi inte framme snart?» frågade hon ängsligt.

»Det dröjer en halftimme minst,» svarade direktören och återtog berättelsen, till hvilken alla lyssnade, glada öfver att själfva slippa tala.

»Jag är rädd du fryser?» sade Annies man och svepte en resfilt om hennes ben och fötter.

Eva uppfångade blickarna dem emellan, liksom den förstulna handtryckningen, och det skar till i hennes hjärta.

»Berätta litet om dig själf!» sade hon

plötsligt och satte sig på den lediga platsen hos vänninnan, med hennes arm i sin, och medan tåget ilade framåt, gjorde ett kort uppehåll vid en station och störtade i väg på nytt, lyssnade hon till berättelsen om en kärlek, som åren endast gifvit ökad styrka, en lycka som växte sig rikare för hvarje dag genom ömsesidigt fyllda plikter, och ett hem, där föräldrar och barn gemensamt arbetade för större mål än fåfångans kraf och stundens nöje.

Hon glömde, hvar hon var, glömde allt annat, tills en skarp hvissling skar luften.

»Äro vi framme nu?» frågade hon och reste sig upp.

»Det måste vi vara,» svarade direktören och reste sig, han också, men tåget hade endast gifvit stationssignal. Några upplysta byggnader tycktes ila förbi — så blef det mörkt igen.

(Forts.)

Under juni—augusti hållas Iduns expedition och byrå öppna kl. 10—5.

Innehållsförteckning.

»Kvinnornas utställning» i Köpenhamn. (Med 2 porträtt). — Sång på vattnet; af *Hjalmar Söderberg*. — I romanbilagan. — En lufsfråga för hemmets frid; af *Petrus Hedberg*. — Ny vår; skiss för Idun af *Sophie Linge*. — »Sommarnöje»; af *Lisa Schröder*. — Parissiskan; af *Theodore Child*. Från engelskan för Idun af *Eugène Draghi*. — Från Iduns läsekrets: »Instrumenten i lufskonserten»; af *Attila*. Orlofsedlar i otid. »Huskattan» på »Husrättan». — Ur notisboken. — Ett räknetal; skiss för Idun af *Vilma Lindhé*. (Forts.). — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af *Sophie Linge*.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

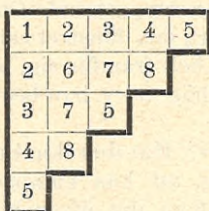
Mitt första finns i rik mans sal,
 Och mycket rart plär på det ligga;
 Om ock ej fyllt af eget val,
 Ock någon gång hos dem, som tigga.

Mitt andra med ett a att kunna,
 Man ofta liknat har vid guld,
 Och om vårt tredje vi förkunna,
 Tänk äfven då på egen skuld.

Mitt hela, det är tungt att bära,
 Men bärs af mängen dock med glans,
 Och den det gör, den bör man ära,
 Må allmän akning varda hans!

Anna B.

Triangelaritmogryf.

1) Flod i södra Europa, 2) tidskrift, 3) fängelse, 4) buske, 5) bokstaf.

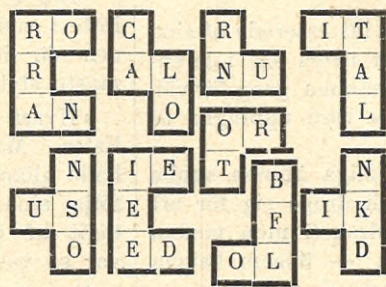
Maj.

Vokalförändringsgäta.

Med *i* jag vankar kring på fyra ben,
 Med *u* jag för din fot en matta är af sten,
 Med *ä* jag är en sådan ock, men mjuk och len.

Perpetua.

Mosaik.

1) frukt, 2) herrnamn, 3) dito, 4) land i Afrika, 5) forntida hjälte, 6) ort i Spanien. Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en afliden regent i Europa.

Maj.

Fornnordisk namngäta.

Hvad hette den å, som i urtiden flöt Mellan gudars och människors land?
 Hvad ringen, som Sindre, den konstsmeden, göt
 Och som blänkte på Allfaders hand?
 Hvad 'djuret', som Loke slog dödt med en sten,
 Då med Odin och Höne han gick?
 Hvad guden för hafvet, som kände sig klen
 Uppå godset med makan han fick?

* * *

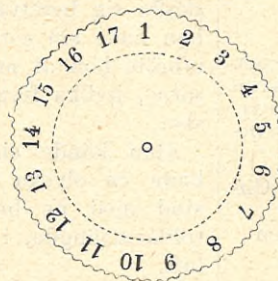
Om från hvarje svar uti början det ta's

En bokstaf och de fogas samman,
 Fås namn på gudinnan, som ständigt med grace
 I Vallball gaf utsökta äpplekalas,
 Som njötos med fröjd och med gamman.
 Och slutet, behandladt uppå samma sätt,
 Framkallar också en gudinna,
 Som, fastän härstammad af jältarnes ätt,
 För älskande Frö dock var långt ifrån lätt
 Med böner och hotelser vinna.

Johannes.

(Må Iduns högt älskvärda läskrets ej illa
 Upp'aga den djärfhet, som hjärt sticker fram
 Hos sonen af Adam, som råkat sig villa
 Till »damernas egen» att bjuda sitt »kram»!)

Cirkelgäta.

1—3) Naturföreteelse, 1—4) namn, 3—5) tillsällning, 4—5) träd, 3—8) gud, 7—8) pronomen, 7—10) verb, 9—11) hopfogande, 10—11) fisk, 10) något flytande, 9—14) något i syrgöten, 12—14) träd, 13—14) omvänt ett djur, 13—15) flod, 14—16)

egenskap för gamla hjässor, 15—17) stamma, 17—1) dryck.

Maj.

Proköp.

1—5) Ett land, hvars namn nu rundt kring världen skalar.
 2—5) Ett djur, som för min del ej släkt jag kallar.
 3—5) En skogens gudom uppå klas-sisk jord.
 4—5) På räkningar ett mycket vanligt ord.

F. M. C.

Lösningar.

Logografen: Prisuppgift; stlg, fri, gift, pust, ifrig, uf, tupp, sur, puppa, gris, ris, ur, is, trupp, fur.

Charaden: Löf-ko-ja.

Triangelaritmogryfen: Polis, onyx, lax, is, s.

Ordförvandling-gätan: 1) Krokodil, 2) Agnes, 3) röplisier, 4) irländare, 5) Nissan, 6) morkulla, 7) ollonbärre, 8) Nicolaus, 9) Sebulo, 10) dromedar, 11) orkeslös, 12) Trelleborg, 13) tangent, 14) Ebro, 15) Rudolf. Karin Monsdotter.

Kvadratgätan: S T A D
 T O R R
 A R L A
 D R A G

Länkgätan: Morkulla; mo—mor—kull—ull—ulla.

Räknegätan:

242	540	319	224	553
380	195	463	611	229
074	736	376	602	090
946	102	291	299	240
236	305	429	142	766

Nötn: S, åka, skola, als, a.

PICOTS TVÄTTPULVER
 Öfverträffar alla andra tvättmedel!

»Lessive Phenix»

Klorfritt! Praktiskt! Billigt! 25 guldmedaljer

Säljes i 1/4-, 1/2- och 1-kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.
 Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm
 Talrika ombud i landsorten.